

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם

הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המלך

פרשת במדבר

אור

הדן חברו לכף זכות עושה טובה לעצמו

במדבר פרק א (א) וַיְדַבֵּר יְקֹנָן אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בְּאַהֲל מוֹעֵד בְּאַחַד לַחֲדָשׁ הַשְּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִי לְצֵאתְכֶם מִמִּצְרַיִם מִצְרַיִם לְאֹמְרָ: (ב) שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּחְתֶּם לְבֵית אֲבוֹתֶם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת כָּל זָכָר לְגִלְגָּלְתֶּם: (מח) וַיְדַבֵּר יְקֹנָן אֶל מֹשֶׁה לְאֹמְרָ: (מט) אֲךָ אֵת מִטָּה לִּי לֹא תִפְקֹד וְאֵת רֹאשִׁם לֹא תִשָּׂא בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

שאלה:

א) ויש לשאול כיצד כתוב בתורה שאו את ראש "כל עדת בני ישראל" ומאידך בהמשך מפורש אך את מטה לוי לא תפקוד, וא"כ אינו "כל" כיון ששבט לוי הוא חלק מעדת בני ישראל? ב) ועוד מהו הלשון שאו ולא כתב תספרו או תמנו?

הנהגת החברה:

כאשר נתבונן במתחולל בחברה הרגילה לצערנו כאשר רואים פעולה או מעשה שנראה שלילי תיכף מתעוררת הביקורת על אותו אדם ואף מסתכלים עליו באופן שלילי לאור מעשיו והתנהגותו, כלל לא עולה על הדעת לחשוב אולי יש מניעים שגרמו לכך ועוד יותר כאשר הדבר נראה כל כך ברור שהוא שלילי ודאי שלא ידון אותו לכף זכות, ותורתנו מלמדת אותו שחובת האדם לדון כל אדם לכף זכות כאשר נבאר.

תירוץ הבא"ח ללמד זכות על כל ישראל:

ותירץ ה"עוד יוסף חי" מדוע כתבה התורה "כל" ישראל אין כוונתה לכלל הכמות של השבטים אלא אותם שבטים שכן הוא מונה ימנה את כולם בלי הבדל בדרגתן ומעלתן, בכדי לכלול כל הרמות והדרגות של בני אדם ללא הבדל, שהתורה רוצה ללמדנו שאין לקטרג על שום אדם מבני ישראל ואפילו על הרשעים, אלא תמיד צריך ללמד זכות על כל אדם כיוון שבודאי תהיה לו איזו זכות, שהרי מצינו שהקב"ה הקפיד על משה רבינו בשביל שכונה את בני ישראל "שמעו נא המורים" למרות שמרדו בשם, וכן הקפיד על ישעיה הנביא שאמר על ישראל "בתוך עם טמא שפתיים אנכי יושב" למרות שהטאו, וכן על אליהו הנביא שאמר על ישראל "עזבו ברינתך" למרות שעבדו עבודה זרה, ועוד אחרים שהקב"ה הענישם על שאמרו מילה אחת של גנאי על בני ישראל, קל וחומר לכל אדם שפותח את פיו בלי חשבון ומגנה ומשפיל או מוציא שם רע על בני ישראל שעונשו חמור מאוד אלא אדרבה ראוי תמיד לחפש איזו זכות לסגור על בני ישראל ועל ידי זה יהיה רצוי לבורא יתברך.

רמז לדבר כתב הרמב"ם חיים מצאנז:

האדמו"ר בעל "דברי חיים" מצאנז זצ"ל היה מפרש את הפסוק "לא הביט און ביעקב, ולא ראה עמל בישראל, ה' אלוקיו עמו" במדבר כ"ג כ"א, מו שאינו רואה און ביעקב ולא עמל בישראל ותמיד הוא מצדיק את הבריות ומלמד עליהם זכות איש כזה זוכה שה' אלוקיו עמו ותרועת מלך בו. [תהלת חיים שמלות בנימין]. ויש להוסיף שגם רמזו בפסוק שכתב פעם יעקב ופעם ישראל שבכל דרגה הן בדרגת יעקב או ישראל ידון לכף זכות.

גם באדם רשע צריך לדון לכף זכות:

והוסיף הבא"ח לספר מעשה שהיה עם הבא"ח שבא אליו אדם וסיפר על אנשי אירופה שמעשיהם מקולקלים אמר לו הבא"ח מדוע אינך מסגור עליהם? ענה אותו אדם ואמר שלא מצא שום זכות בהן, אמר לו הבא"ח בוא ואספר לך סיפור שהיה בדור הקודם עם אחד מעשירי אירופה ומתוך עושרו היה מקורב למלכות והיה אוכל ושותה עמהם עד שהיה ממש כגוי, ולמרות זאת היה מתפאר ביהוסו כיהודי עיי"ש. וזוהי כוונת הפסוק לומר כל בניי לרבות אותם הרשעים וכן כתב למשפחתם ולבית אבותם היינו אפילו בשביל אותה זכות שמייחם את עצמו למשפחתו ולאבותיו. עוד נלע"ד יש להוסיף שלכן כתב "שאו" לרמוז שיש לרומם כל אדם מבניי כולל הרשעים שבהם אפילו בשביל אותה זכות בודדת שהן משתבחים ביהוס היהודי וקל וחומר כאשר יש זכויות רבות לכל אחד ואחד שחובה עלינו ללמד זכות ולמצא את הטוב שבו ולהמנע מקיטרוג, כמאמר חז"ל במסכת עירובין דף יט ע"א, וכן במסכת ברכות דף נו ע"א, ומסכת חגיגה דף כז ע"א, וכן במסכת סנהדרין דף לו ע"א אפילו פושעי ישראל מליאין מצות כרמון שנאמר [שיר השירים ו'] כפלה הרמון רקתך. ואמר רבי שמעון בן לקיש אל תיקרי רקתך אלא ריקתך, שאפילו ריקנין שבך מליאין מצות כרמון על אחת כמה וכמה סתם יהודי. ולכן יש ללמד זכות על כל אדם מישראל.

לדון לכף זכות גם אם הדבר רחוק מהשכל:

והם דברי התנא במסכת אבות פרק א משנה ו יהושע בן פרחיה אומר עשה לך רב, וקנה לך חבר, והוי דן את כל האדם לכף זכות: שהתנא מלמד את האדם לאחר שביאר כיצד לעשות רב, ואיך לקנות חבר, מבאר כיצד יתנהג עם כלל הציבור ומייעץ התנא שירגיל עצמו לדון כל אדם לכף זכות, ותמיד יחפש את המעלות שיש בחברו ולא את החסרונות, ועל ידי זה ירבה אהבה ואחוה ויתחברו אליו. אפילו רחוק מהשכל צריך לדון לכף זכות כמבואר בחז"ל במסכת שבת דף קכז ע"ב תנו רבנן הדן חברו לכף זכות דנין אותו לזכות. ומעשה באדם אחד שירד מגליל העליון ונשכר אצל בעל הבית אחד בדרום שלש

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם

הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

שנים. ערב יום הכפורים אמר לו תן לי שכרי, ואלך ואזון את אשתי ובני. אמר לו אין לי מעות. אמר לו תן לי פירות. אמר לו אין לי. תן לי קרקע. אין לי. תן לי בהמה. אין לי. תן לי כרים וכסתות. אין לי. הפשיל כליו לאחוריו, והלך לביתו בפחי נפש. לאחר הרגל נמל בעל הבית שכרו בידו, ועמו משוי שלשה חמורים, אחד של מאכל ואחד של משתה ואחד של מיני מגדים, והלך לו לביתו. אחר שאכלו ושתו נתן לו שכרו. אמר לו בשעה שאמרת לי תן לי שכרי ואמרתי אין לי מעות במה השדתני? אמרתי שמא פרקמטיא בזול נזדמנה לך, ולקחת בהן. ובשעה שאמרת לי תן לי בהמה ואמרתי אין לי בהמה במה השדתני? אמרתי שמא מושכרת ביד אחרים. בשעה שאמרת לי תן לי קרקע ואמרתי לך אין לי קרקע במה השדתני? אמרתי שמא מוחכרת ביד אחרים היא. ובשעה שאמרת לי תן לי פירות במה השדתני? אמרתי שמא אינן מעושרות. ובשעה שאמרתי לך אין לי כרים וכסתות במה השדתני? אמרתי שמא הקדיש כל נכסיו לשמים. אמר לו העבודה, כך היה הדרתי כל נכסי בשביל הורקנום בני שלא עסק בתורה, וכשבאתי אצל חבירי בדרום התירו לי כל נדרי. ואתה, כשם שדנתני לזכות המקום ידין אותך לזכות. הריאת לדעת אפילו שרחוק מהשכל לדון כך לכף זכות כיון אל האמת, וזו כוונת התנא דקדק בלשונו לדון את כל האדם ללמדנו שחובת האדם גם כאשר הדבר רחוק מהשכל. ונפסק בשו"ע חו"מ סימן יז סעיף י אין לדיין וכו' ואם באו לפניו אחד כשר ואחד רשע, לא יאמר זה רשע וחזקתו משקר וזה בחזקת שאינו משנה בדבורו אמה הדין על הרשע, וכו' וידון לפי מה שיראה לו מהדברים, וכשיפטר מלפניו יהיו בעיניו ככשרים, כשקבלו עליהם את הדין, וידון כל אחד לכף זכות.

אכלה את העוגיות של השני:

אישה אחת ישבה בשדה התעופה והיכתה למטוס התיישבה על ספסל. קראה ספר ואכלה מהעוגיות שקנתה בקפיטריה בשדה התעופה. פתאום ניגש אדם לשקית העוגיות של הגברת ולקח ממנה עוגיה ועוד עוגיה בזמן שהוא מרחיק לעברה חיוך רחב. הגברת הופתעה מההוצפה. בדבר כזה היא עוד לא נתקלה. איש חצוף, חשבה בליבה. והוא ניגש עם ידו לשקית ולקח עוד עוגיית. על כל עוגיה שהוא לקח, לקחה גם היא אחת. כשנשארה רק עוגיה אחת, היא תהתה מה יעשה עכשיו. והוא בחיוך על פניו, לקח את העוגיה האחרונה והלק אותה לשניים, חצי הוא הציץ לה בעוד החצי השני כבר היה לו בפה. בעצבנות גוברת ועם מחצית עוגיה בידה חשבה לעצמה, הוא גם גנב וגם חצוף, ואפילו לא אמר תודה. נשמעה הכריזה המיסה לאימליה ממריאה בעוד עשר דקות, הגברת סגרה את הספר הכניסה אותו לתוך התיק, ולפתע רואה את שקית העוגיות שלה סגורה ומלאה בכל העוגיות. ורק אז היא מבינה שאלו הן העוגיות שלה, והעוגיות שאכלה בספסל היו של האיש שישב לצידה הוא חלק אותן עימה והתברר לה שהיא החצופה והוא נדיב לב שלא העיר לה ואפילו העוגיה האחרונה חלק איתה. ללמדנו עד כמה צריך לדון לכף זכות.

תמיד לדון לכף זכות

כמה אנו צריכים להיזהר ולהקפיד לשפוט כל אדם לכף זכות והנה סיפור שימחיש זאת: רב חשוב הגיע לכנס גדול למסור את הרצאתו. בסוף האולם ישבו שני אנשים ובמשך כל ההרצאה דיברו אחד עם השני. הרב רתה בתוכו: "איזו הוצפה" "איזו עזות" אבל לא אמר להם כלום. הדבר המוזר הוא שבסוף ההרצאה ניגש אליו אחד מהמדברים ואמר לו: "כבוד הרב, יישר כח, ההרצאה הייתה מאלפת" כאן הרב כבר לא יכל להתאפק ואמר לו: "איך הקשבת אם כל הזמן דיברת? והאיש ענה: "כבוד הרב, זה שישב לידי לא מבין עברית, אני פשוט תרגמתי לו את כל ההרצאה מילה במילה."

הדן לכף זכות מקבל שכרו בעוה"ז ולעוה"ב:

עוד מבואר גדול שכר הדן לכף זכות במסכת שבת דף קכז ע"א אמר רב יהודה בר שילא אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן ששה דברים אדם אוכל פירותיהן בעולם הזה, והקרן קיימת לו לעולם הבא. ואלו הן הכנסת אורחין, וביקור חולים, ועיון תפלה, והשכמת בית המדרש, והמגדל בניו לתלמוד תורה, והדן את חברו לכף זכות. וכו' תנו רבנן הדן חבירו לכף זכות דנין אותו לזכות. ולמדו הדבר הו"ל במסכת שבועות דף ל ע"א ד"א בצדק תשפוט עמיתך הוי דן את חבירך לכף זכות. וכן כתב המגן אבות לרשב"ץ על אבות פרק א.

ביאור הכעש"ט איך זה עוזר לאדם:

הבעל שם טוב הקדוש מחדש כאן חידוש גדול: בזה שאדם דן את חברו לכף זכות הוא מציל את עצמו! לא פחות! וכל כך למה? דע לך אומר הבעל שם טוב, כל מה שיהודי רואה או שומע, משמים הראו לו כך, כיון שיש בו גם כן משהו מאותו הדבר השליילי שראה, זה לא חייב להיות בדיוק אותו דבר, זה יכול להיות משהו חלקי או דומה, וכשהוא יבדוק הוא ימצא, והוא גם צריך לתקן את עצמו בזה. וכשהוא מלמד זכות על חברו, הוא בעצם מלמד זכות בשמים גם על עצמו.

סיפור מצמרר - לדון לכף זכות

מסופר על בחור צעיר שומר תורה ומצות שהלך לתומו ברחוב ז'בוטינסקי המחבר בין הערים בני ברק ורמת גן, באחד מלוחות המודעות הוא ראה מודעה על בחור צעיר שהלה במחלה הנוראה זוקק בדיחות להשתלת מוח עצם. "כל מי שמוכן יהיה לתרום יבוא על שכרו מן השמים." הבחור התרגש והלך לקופת החולים כדי לבצע את הבדיקות הדרושות על פי הנתונים

בית: רח' שמאי 18 טל: 039096874 לשכה רח' שמאי 13, אלעד • טל: 03-9096601 • פקס: 03-9337941

tel: 972-3-9096784 • hom: 18 shamai st' fax: 972-39337941 • tel: 972-3-90966001 • 13 shamai st' elad 40800

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם

הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המופיעים במודעה. לאחר כמה ימים התקשרו מקופת החולים היהודיים לו שהוא נמצא מתאים, ניגש הבחור הצעיר אל הרופא המטפל וביקש לפגוש את הבחור החולה שאמור לקבל ממנו את תרומת מוח העצם, לאחר זמן מה כשנפגשו השניים ראה התורם למולו בחור חילוני אשר חזותו תעיד עליו שאין לו כל קשר לאורח חיים דתי. השניים שוחחו שיחה ארוכה של כמה שעות, על המחלה, על הדת וכמובן על החיים, שיחה בה הם נקשרו אחד לשני בלב ובנפש, חיבור של השגחה פרטית. חזר הבחור לביתו וסיפר לאביו על הפגישה המרגשת שהייתה לו היום, והוסיף על כוונתו לתרום מוח עצם לבחור צעיר שחלה במחלה נוראה. אביו הקשיב לכל מילה ושאל מי הבחור ומאיזו משפחה הוא. ברגע שהבן אמר מי הבחור ומי אביו, זעק אביו זעקה גדולה ואמר: "מי, הוא? אני אוסר עליך בכל תוקף לתרום לו, על גופתי המתה אתה לא תתרום לו האב היה נראה כעוס במיוחד. הבן נבהל מאוד מתגובת אביו "אבל אבא זה פיקוח נפש." "והאבא המשיך בשלו": אתה לא תתרום לו. "הבן לא הבין מה קרה לאביו, הוא ניגש וסיפר את זה לרב המשפחה אשר מתגורר בסביבה שהגיע באופן מייד לבייתם, וניסה לדבר אל לבו של האב ולשאול למה הוא מתנגד. אמר האבא לרב: "אני מכבד מאוד את כבוד הרב. וכודאי שלא אגרש אותך מביתך, אבל אם תמשיך לנסות ולשכנע אותי, אני אצא מביתך". אמר לו הרב: "הרי כל המציל נפש אחת מישראל כאילו הציל עולם ומלואו". אולם האב נשאר קר וקפוא ולאחר כמה דקות, ולעיני כל ההמומים, פתח האב את דלת ביתו ויצא לחוץ ככעס. הרב היה בהלם ואמר: "כנראה יש פה סוד גדול שאני חייב לדעת אותו". ענה הבן ואמר: "אבא אדם סגור, אבל כשהוא שותה יין, לבו נפתח. כליל הסדר יש מצוה לשתות ארבע כוסות של יין, אם כבוד הרב יוכל בבקשה להגיע אלינו בסוף ליל הסדר, אולי נוכל לדבר אל לבו." אכן כך היה, הרב הגיע לביתם בסיום ליל הסדר, האב שכבר היה מבושם מהיין פנה אל הרב ואמר: "כבוד הרב, אני מתנצל לפניך על התנהגותי באותו יום, אספר לך את הסיפור שעומד מאחורי הסירוב שלי שבני יתרום לבנו מוח עצם, ואין לי ספק שהרב יסכים איתי." הקשיב הרב לכל מילה והאיש החל לספר: "אני ניצל שואה. בגטו היינו כמה גברים בתוך חדר קטן, עובדים קשה ולא מקבלים אוכל, הבן שלי הקטן היה איתנו, אבל הגרמנים לא ידעו על קיומו כי היינו מחביאים אותו בתקרת העץ של החדר. כלילה היינו מוציאים אותו והוא היה גונב לגרמנים אוכל ומביא לנו. אותו אדם שאתם רוצים ומתחננים שנתרום לבנו מוח עצם היה מומחה לבניית פצצות. הוא היה עובד בשביל הנאצים ובונה עבולם פצצות, ולכן הוא היה מכובד מאוד, היה מסתובב בגטו בגאווה עם שני שומרי ראש. יום אחד הוא נכנס לחדר שלנו עם מקל בידו והחל לדפוק על הקירות עד שהגיע לתקרה. כשדפק בחוזקה על התקרה, נפלו כמה עצים והבן שלי צנח מהתקרה, הוא תפס בבני בחוזקה, עיקם את ידו, הוציא אותו החוצה, סגר את הדלת ושתי יריות נשמעו באוויר. שתי יריות שפילחו את לבי לנצח. נו ועכשיו תאמר לי כבוד הרב, איך אוכל לסלוח? "בני לא יציל את בנו!". הרב, שהיה מוצף בדמעות, פנה אל האב ואמר: "אני מביין ללבך אבל מה הבן שלו אשם? אולי יש משהו שמסתתר כאן ואנחנו כלל לא מודעים אליו? הרי נסתרות הן דרכי האל." לאחר שעות רבות של שכנועים מצד הרב, הסכים האב. הם הגיעו לפתח ביתו של האיש וכשנפגשו עיניהם, האב הנרגש כמעט והתמוטט. אבל אז פתח האיש את פיו ואמר: "אתה כועס עליי שנים רבות וכל החיים חיכיתי לרגע שאראה אותך כדי שתדע את כל האמת, ומשמים זימנו לנו להיפגש. הגרמנים רצו להרוג את כל הגברים בחדר שלכם, הם ידעו שיש שם ילד קטן שגונב להם. אני רציני להפחית את הנזק ואמרת להם שאלך ואהרוג רק את הילד בכדי להציל אתכם. כשהוצאתי אותו החוצה, לא הייתי מסוגל להרוג אותו, ולכן יריתי שתי יריות והרגתי את שני השומרים והברחתי את הילד למנוח בקרבת מקום. הגרמנים ידעו שבגדתי בהם, ולא יכלו להרוג אותי כי הם היו זקוקים למידע שלי בבניית פצצות ולכן הם פגעו בגופי כדי שלא אוכל להוליד ילדים לעולם. כשנגמרה המלחמה, ידעתי שאין לי סיכוי להוליד ילדים, והלכתי למנוח וביקשתי את הילד שהשארתי שם. הם החזירו לי אותו, ואני גידלתי אותו כל השנים בחום ואהבה, והילד הזה, שזקוק להשתלת מוח עצם הוא בעצם הילד שלך."

אגרת הרמב"ן לראות במעלת הברינו:

וכמ"ש הרמב"ן באגרת לבנו ז"ל וכל אדם יהיה גדול ממך בעיניך, ואם חכם או עשיר הוא עליך לכבודו, ואם רש הוא ואתה עשיר או חכם ממנו, חשוב בלבך כי אתה חייב ממנו והוא זכאי ממך, שאם הוא חוטא הוא שוגג ואתה מזיד ע"כ.

דברי רבי ישראל מפלנט:

אך מטבע האדם במקום ללמוד הטוב מהזולת ולתקן ולהשלים את חסרונותיו, הופך הקערה על פיה כמימרא הידועה ומפורסמת בשם ר' ישראל מפלנט זצ"ל שהקב"ה ברא לאדם שני עיניים אחת להסתכל על חסרונותיו ואחת להסתכל על מעלות חברו בכדי ללמוד מהן, אולם האדם הופך תפקידו בעין אחת מסתכל על חסרונות חברו ובעין השנייה מסתכל על מעלות עצמו. זאת ועוד אפילו כבר האדם מסתכל מעלות חברו ומשבחו בהן בדרך כלל מוסיף אבל יש לו חסרון מסויים למען לא יחשבו שחברו טוב ממנו כי יש לו איזה חסרון, ונמצא אפילו כבר דן לכף זכות אינו דן אותו בצורה מושלמת, וגם לזה כיון התנא באומרו את "כל האדם" ללמדנו שידון את כולו בלי להפחית חסרונות כי לא מעוקצין ולא מדובשין ועדיף שלא ישבח ולא יעקוץ.

בית: רח' שמאי 18 טל: 039096874 לשכה רח' שמאי 13, אלעד • טל: 03-9096601 • פקס: 03-9337941

tel: 972-3-9096784 • hom: 18 shamai st' fax: 972-39337941 • tel: 972-3-90966001 • 13 shamai st' elad 40800

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם

הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

ולכן מדגיש התנא בלשונו לדון את כל האדם בה"א הידיעה, כדי ללמדנו שלא יבא לידי גינוי מתוך שמשבחו בדבר מסויים יגנהו בדבר אחר, כמ"ש חז"ל **במסכת בבא בתרא דף קסד ע"ב, וכן במסכת ערכין דף טז ע"א** לעולם אל יספר אדם בטובתו של חברו, שמתוך טובתו בא לידי גנותו. אלא חובתו לדון את כולו לכך זכות כיון שהכלל אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו, היינו למצבו הבראותי הכלכלי והחברתי והמשפחתי וכו' שיתכן גם אתה אילו היית נתון במצבו לא היית נוהג אחרת וידונו אותו בשמים כפי שדן את חברו כדברי הכעש"ט שבשביל זה הראו לו, ורק בדרך זו אפשר להרבות אהבה ואהבה ולחיות עם חברה טובה בשלום.

המורה הדייקן

מסופר על מחנך מסור וגם דייקן, המשקיע את מיטב כוחותיו במקצועו, כמו כן מקפיד מאוד שלא לאחר, מעולם לא אחר לשיעור, יום אחד בשל סיבות שאינן תלויות בו היה חייב לאחר, זה גרם לו צער רב, ובכל זאת השתדל למעט באיחור כלל שניתן, והגיע באיחור של חמש דקות ר"ן מתנשף ומזיע לכינתו, ליד הדלת המתין לו דני, אחד מתלמידיו, כשהוא מחייך ומצביע על שעונו, וכאילו אומר לו המורה, אחרת, המורה כן נפגע עד עמקי נשמתו, זה מה שמגיע לי כתמורה לשנים של מסירות? הרים את ידו וסתר על פניו של דני. האם אתה מסוגל לדון מקרה כזה לכף זכות, בערב קבל המורה שיחת טלפון מאמו של דני, כשהיא שואלת מדוע ככה עשית, כשהסביר המורה כיצד לגלג עליו דני, ענתה אימו, המורה, אתה לא הבנת, לדני היה אתמול יום הולדת, ובגלל שהוא כל כך אוהב אותך, הוא חיכה לך להראות לך את השעון החדש שקבל במתנה.

חסד של אמת

סיפר הרב אריה לויין פעם אחת השתתפתי בהלויתו של אחד מנקיי הדעת מירושלים. לאותו נפטר היה ידיד ורע משכבר הימים, שהיו נאהבים ונעימים בחייהם, ושעבדו במהיצה אחת במשך שלשים שנה. לפתע ראיתי שידידו זה פורש מן ההלויה, שהיתה בתחלת דרכה, אינו מלוה את חברו המנוח לבית עולמו כראוי, ובמקום זה נכנס לחנות פרחים שהיתה בסמוך, כדי לקנות עציץ... חשבתי בלבי: הכך ינהג ידיד לחברו הקרוב שהטיב עמו בחייו, ולא יגמל עמו חסד של אמת כלום אינו יכול למצא שעה אחרת לקנות את העציץ, והוא צריך לקנותו בעת ההלויה דוקא. האם אתה מסוגל לדון מקרה כזה לכף זכות? סוף הסיפור כדי לא לעבור על הכתוב "הוכח תוכיח את עמיתך", נגשתי אליו והוכחתי על פניו ואמרתי לו ילמדני ואדע גם אני, הלא שנים היית רע כאח למנוח, ומדוע פרשת מהלויתו כדי לקנות עציץ. הסביר לי אותו יהודי ואמר מזה שנים מטפל אני במצורע זה אשר מת אתמול. מטעמים מובנים החליטו הרופאים, שאינם יהודים, לשרוף את כל בגדיו וחפציו, שבכללם היה זוג תפלין. התקוממתי בכל לבי שישרפו את התפלין, ואז סוכם בניי לבין הרופא, שעד שעה שנים עשרה בצהרים אביא עציץ, והתפלין יונחו בתוך העציץ העשוי חרס, ויגנזו בתוך האדמה כדין. מוכרח הייתי איפוא לרוץ ולקנות את העציץ על מנת לקבור את התפלין. מאז הוסיף ואמר רבי אריה קבלתי על עצמי לדון כל אדם לכף זכות (ר' אריה לויין איש חסיד היה).

מורה שלא השתתפה ביוזמה:

מורה פעלתנית בבית הספר שבו בת דודתי עובדת, ארגנה מבצע: היא יצרה קשר עם ארגון שמסייע למשפחות של חולי סרטן, וביקשה מהמורות להירשם להכנת ארוחות למשפחות אלו. הדר המורות כולו נרתם לפעילות, חוץ ממורה אחת שישבה בשקט בצד. "מה איתך?" שאלה המארגנת, "איזו ארוחה את לוקחת?" "אני עוד צריכה לחשוב על זה", ענתה המורה השקטה, וזכתה למבטים צורבים מהחברות. המארגנת הפעלתנית לא ויתרה, והרימה את הקול: "מה יש כל כך הרבה לחשוב? מה מסובך בלבשל לעוד משפחה חוץ מהמשפחה שלך? ובכלל, יש לך מושג מה זה להיות משפחה של חולה סרטן? את יודעת כמה לחץ זה? נו, רק תרשמי". אז הגיע הצלצול וגאל את המורה השקטה מהצורך לענות. שבוע אחר כך המורות גילו שהמורה השקטה חולה בסרטן כבר כמה שנים. היא החליטה לשמור את זה בסוד מכל מי שיכלה, ובמאמצים אדירים המשיכה להגיע וללמד, עם מינימום היעדרויות. הפנים החיוורות של המורות ברגע הגילוי הזכירו את הפנים שלה, כששאלו אותה אם יש לה מושג מה זה להיות משפחה של חולה סרטן. לא, אין לה מושג מה זה להיות המשפחה של החולה. יש לה מושג מה זה להיות חולה בעצמה.

מוסר השכל:

עלה בידנו עד כמה חייב האדם לדון כל אדם לכף זכות ועוד יותר בכיתו כי תמיד אפשר לחפש ולמצא איזה מעלה בחברנו וצריך להאמין שאפילו הדבר רחוק מהשכל הוא האמת וזו הדרך שהתורה מנחילה לנו לנהוג ובוה שאוחז במידה זו **אוכל פירותיהן בעולם הזה, והקין קיימת לו לעולם הבא** וכן זוכה שבאותה מידה נוהגים איתו בשמים, ואף בהנהגה זו נרבה אהבה ואחוה ואחדות ישראל שזו הסגולה לקבלת התורה וזוכה לראות בבניין ביהמ"ק ב"ב "אמן".

בידידות ואהבה ובברכת שבת שלום ומבורך
הצב"י מרדכי מלכא עיה"ק אלעד